

Eindadvies Universiteit Twente

24 oktober 2016

1. Inleiding

De Reviewcommissie (hierna commissie) heeft kennisgenomen van:

- de prestatieafspraken zoals vastgelegd in de beschikking van 3 november 2012,
- de rapportage van de Universiteit Twente van juni 2016 over voornoemde prestatieafspraken in het jaarverslag 2015.

De commissie heeft op 14 september 2016 een gesprek gevoerd met het College van Bestuur van de Universiteit Twente. Naar aanleiding van vragen van de commissie heeft de Universiteit Twente de rapportage toegelicht.

In dit advies geeft de commissie – op basis van de schriftelijke informatie en het gevoerde gesprek – haar oordeel over de resultaten van bovengenoemde afspraak. In dit advies komen achtereenvolgens aan de orde:

- het oordeel van de commissie over de geboekte resultaten voor de in 2012 ten aanzien van onderwijs en onderzoek (profilering, zwaartepuntvorming en valorisatie) geformuleerde ambities;
- het oordeel van de commissie over de geboekte resultaten voor de in 2012 ten aanzien van onderwijskwaliteit en studiesucces geformuleerde ambities;
- het eindadvies van de commissie aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

De commissie merkt op dat zij het voorstel voor de prestatieafspraken van de Universiteit Twente in 2012 heeft beoordeeld als 'zeer goed'. In 2012 heeft de Universiteit Twente ambities geformuleerd voor de verplichte indicatoren bij onderwijskwaliteit en studiesucces. Bijlage 1 bevat een overzicht van de realisatie in 2015.

2. Profilering, zwaartepuntvorming en valorisatie

2.1 Profilering onderwijs

Onderwijsdifferentiatie

De Universiteit Twente (hierna UT) heeft haar ambitie met betrekking tot het excellentieonderwijs gerealiseerd. Het aanbod van excellentietrajecten in de bachelor- en masterfase is aanzienlijk uitgebreid. Alle programma's zijn door Sirius goedgekeurd en de deelname van studenten is aanzienlijk gegroeid. In 2013 is een Honours Dean aangesteld die eindverantwoordelijk is voor de honoursprogramma's.

De universiteit heeft voortgang gemaakt met de opbouw van het University College Twente-ATLAS, dat een brede, interdisciplinaire bacheloropleiding verzorgt. De instroom in de beginjaren viel tegen, maar is in 2015 weer gegroeid. Binnen en buiten de universiteit heeft Atlas meer bekendheid gekregen en is de samenwerking met opleidingen en wetenschappers versterkt. Docenten van de UT vinden het inspirerend om onderwijs te verzorgen bij Atlas en onderdeel te zijn van de 'learning community'. ATLAS is in de keuzegids Hoger Onderwijs in 2015 tot topopleiding uitgeroepen.

De UT heeft vooruitgang geboekt met haar ambitie ten aanzien van internationalisering. De universiteit streeft naar curricula die voorbereiden op een internationale carrière, deelname in internationale netwerken, een internationale universiteitsgemeenschap en een verhoging van de buitenlandse masterinstroom. Sinds 2007 worden vrijwel alle masteropleidingen in het Engels aangeboden. De universiteit wil ook al het bacheloronderwijs in het Engels aanbieden. Het bestaande aanbod van zes Engelstalige bacheloropleidingen is uitgebreid met zes nieuwe Engelstalige bacheloropleidingen die in 2016 zullen starten. De inkomende mobiliteit groeit, zowel van diploma- als van uitwisselingsstudenten. Gewerkt wordt aan versterking van de uitgaande studentenmobiliteit.

Onderwijsaanbod

De UT heeft haar ambitie gerealiseerd om het bacheloronderwijs te vernieuwen volgens het 'Twents Onderwijs Model', waarbij in elke opleiding een nieuw didactisch model en verschillende beroepsprofielen worden ingevoerd. Sinds september 2013 starten de nieuwe bachelorstudenten in de nieuw vormgegeven programma's, met als belangrijke elementen: werken in projecten – soms in multidisciplinaire teams – samenwerken, creatief denken, onbekende problemen het hoofd bieden, kritisch naar zichzelf en wetenschapsbeoefening kijken en communicatieve vaardigheden.

De universiteit heeft de samenwerking met andere instellingen in verschillende vormen verder uitgebouwd. In het kader van het 3TU-verband bieden de drie samenwerkende universiteiten een gezamenlijk onderwijsaanbod van vijf masteropleidingen en (in het Stan Ackermans Institute) opleidingen voor het professional doctorate. De partners willen samen het Nederlandse ingenieursonderwijs verder ontwikkelen en zich internationaal profileren. Daartoe heeft de 3TU-Federatie het Centre for Engineering Education (CEE) opgezet. De samenwerking in het kader van Noordoost-Nederland (met de Rijksuniversiteit Groningen, Radboud Universiteit, Wageningen Universiteit en Saxion Hogeschool) is verder versterkt, onder meer door intensivering van de gezamenlijke activiteiten op het terrein van technologie en gezondheid.

2.2 Onderzoek en valorisatie

Zwaartepuntvorming

De UT heeft veel voortgang gemaakt met de zwaartepuntvorming in het onderzoek. De universiteit concentreert zich op de drie zogenaamde convergerende technologieën (nanotechnologie, biomedische technologie en ICT) in combinatie met daarmee samenhangende maatschappelijk-economische disciplines (governance en gedrag). De focus op de zwaartepuntgebieden is geïntensiveerd, en de lopende onderzoekprogramma's zijn doorgelicht op kwaliteit en op de relatie tot het instellingsprofiel. De universiteit maakt ruimte voor nieuw beleid door taken af te stoten. Het merendeel van het onderzoek is gebundeld in multidisciplinaire instituten, die zijn gegroeid rond de gekozen zwaartepunten.

De onderzoekprogramma's sluiten goed aan op het topsectorenbeleid. De universiteit neemt deel aan vrijwel alle topsectoren, met name Life sciences & health, Chemie, Energie en Water. De meeste middelen verwerft de UT uit de topsector High tech systems & materials, die het beste aansluit bij het profiel van de universiteit en de regio Twente. Samen met de regionale kennisintensieve industrie is voor deze sector het Top Technology Twente programma opgezet, waarmee ruim 40 miljoen euro in honderd promotieplaatsen wordt gecreëerd. Ook participeert de universiteit in de Nationale Wetenschapsagenda. De onderzoekszwaartepunten van de UT hebben een goede

aansluiting bij de Grand (Societal) Challenges van de EU en de universiteit zet hierop zwaar in.

De UT nam in de prestatieafspraken de ambitie op om in de Leiden Ranking haar top-3 positie binnen Nederland te handhaven. Die doelstelling is niet gerealiseerd. In de laatste ranking daalde de UT naar positie 11. De universiteit merkt hierbij op dat de Leiden Ranking geen goede keuze was omdat de betreffende indicatoren weinig stabiel zouden zijn.

De Twente Graduate School is ingesteld om de kwaliteit van promotieopleidingen te verzekeren. Zowel het rendement (uiteindelijk rondt ongeveer 75% van de promovendi in dienst van de universiteit de promotie af) als de duur van de promotie bij de UT steekt gunstig af tegenover het landelijk gemiddelde.

Valorisatie

De ontwikkeling en transfer van kennis en technologie vormen traditioneel een sterk onderdeel van de UT. De ontwikkelde kennis en technologie worden zo snel mogelijk overgedragen aan startups, spin-offs en bestaande bedrijven. Met externe partners heeft de UT een 'integraal valorisatiesysteem' opgezet. Er is een breed palet aan faciliteiten voor startende ondernemers: awareness building, incubatie, screening, scouting, training, vroege financiering en business development. De universiteit is in 2015 opnieuw verkozen tot meest ondernemende universiteit in de Elsevier valorisatie-ranking.

De drie technische universiteiten hebben gezamenlijk een voorlopige set van valorisatie-indicatoren vastgesteld. De UT heeft de voorgestelde indicatoren overgenomen en opgenomen in het jaarverslag 2015.

De UT heeft zich ten doel gesteld de inkomsten van de universiteit uit de tweede en derde geldstroom op het niveau van 2011 te handhaven. Dat doel, 34% van het totaal aan universitaire inkomsten in 2015, is gerealiseerd. Het aantal met bedrijven gedeelde infrastructuren is tussen 2010 en 2015 uitgebreid van zes naar elf, conform de doelstelling.

De ambitie van de UT om vijftien nieuwe spin-off bedrijven per jaar te realiseren is niet gehaald. De commissie heeft kennisgenomen van de toelichting van de universiteit dat niet alle bedrijven tijdig waren geregistreerd. Het aantal spin-offs gebaseerd op contractuele kennisoverdracht bedraagt vijf.

2.3 Voortgang ten aanzien van profilering, zwaartepuntvorming en valorisatie

De commissie concludeert dat de UT veel voortgang heeft gemaakt op de meeste van haar ambities met betrekking tot profilering van onderwijs en onderzoek. De universiteit heeft de ambitie gerealiseerd om het bacheloronderwijs integraal te vernieuwen volgens het Twents Onderwijsmodel. Ook de ambities ten aanzien van het excellentieonderwijs zijn gerealiseerd. Het aanbod van excellentietrajecten in de bachelor- en masterfase is aanzienlijk uitgebreid en de deelname is flink gegroeid. Het University College Atlas wordt geleidelijk opgebouwd. Het bestaande aanbod is uitgebreid met zes nieuwe Engelstalige bacheloropleidingen.

Veel voortgang is gerealiseerd met de zwaartepuntvorming in het onderzoek; de lopende onderzoekprogramma's zijn doorgelicht op kwaliteit en op de relatie tot het instellingsprofiel. De universiteit maakt ruimte voor nieuwe activiteiten door bestaande taken af te stoten. Het merendeel van het onderzoek is gebundeld in multidisciplinaire instituten. De universiteit neemt deel aan vrijwel alle topsectoren. Ondanks het

kwaliteitsbeleid heeft de universiteit de ambitie niet kunnen waarmaken om haar positie in de Leiden Ranking te handhaven. De traditioneel sterke inzet op de transfer van kennis en technologie is voortgezet en uitgebouwd. Met regionale en andere externe partners heeft de universiteit een integraal valorisatiesysteem opgezet.

3. Onderwijskwaliteit en studiesucces

3.1 Kwaliteit en excellentie

De UT had zich ten doel gesteld het percentage studenten in goedgekeurde excellentietrajecten te laten stijgen van 1,0% in 2011 naar 6,0% in 2015. De universiteit rapporteert een toename tot 5,6% in 2015. De commissie constateert dat het aantal studenten aanzienlijk is gegroeid en dat de doelstelling dicht is genaderd.

De universiteit rapporteert de volgende maatregelen die zij heeft genomen met het oog op de deelname aan excellentietrajecten. Het aanbod van excellentietrajecten in de bachelor- en masterfase is aanzienlijk uitgebreid. Alle programma's zijn door Sirius goedgekeurd. In 2013 is een Honours Dean aangesteld die eindverantwoordelijk is voor de honoursprogramma's. De universiteit wil de deelname de komende jaren verder laten groeien.

De commissie constateert dat de UT de volgende factoren noemt die het resultaat beïnvloed hebben. De universiteit stelt dat de ontwikkeling van het studiesucces, hoewel nog op koers, van excellentietrajecten en van BKO-trajecten, nadeel hebben ondervonden van gewijzigde dan wel vertraagde overheidsmaatregelen. Bovendien zijn, anders dan bij andere universiteiten, excellentietrajecten geen traditie bij de UT; voor 2011 kende de universiteit geen excellentietraject.

De commissie heeft de volgende overwegingen ten aanzien van de bovenstaande factoren. De commissie neemt kennis van de door de UT aangevoerde gevolgen van de gewijzigde omstandigheden in het overheidsbeleid. Uit de rapportage blijkt dat de universiteit veel heeft gedaan om het aanbod van excellentietrajecten te verruimen en te verbeteren; de trajecten hebben een duidelijke plaats gekregen in de universiteit. Gegeven het ontbreken van een traditie op dit punt is er sprake van een forse groei van de deelname: van 0,6% in 2011 naar 5,6% in 2015. Het is aannemelijk dat de deelname de komende jaren verder zal stijgen. De commissie neemt deze omstandigheden mee in haar overwegingen.

Conclusie

De commissie stelt vast dat de ambitie ten aanzien van de deelname aan excellentieprogramma's weliswaar niet is behaald, maar dat de in 2015 bereikte waarde slechts in beperkte mate van de streefwaarde afwijkt. De commissie beoordeelt, alles overwegende en na toelichting door de instelling, de prestaties ten aanzien van het aspect kwaliteit en excellentie als positief.

3.2 Studiesucces

De UT rapporteert ten aanzien van onderwijskwaliteit en studiesucces resultaten die voor uitval en switch de in 2012 geformuleerde ambities overtreffen en voor studierendement de ambitie sterk overtreffen.

De universiteit stelde zich ten doel de uitval van studenten in het eerste studiejaar onder de 25% te houden. De universiteit rapporteert een uitval van 17,5% in 2015, ongeveer

op hetzelfde niveau als bij de nulmeting (18%). De commissie constateert dat de afgesproken doelstelling is gerealiseerd.

De UT had tot doel de switch in het eerste studiejaar naar andere opleidingen binnen de instelling onder de 10% te houden. De universiteit rapporteert een resultaat van 6,8% in 2015. De switch is enigszins opgelopen ten opzichte van de nulmeting in 2011, maar blijft ruim onder het afgesproken niveau. De commissie stelt vast dat het afgesproken doel is gerealiseerd.

De universiteit had als doelstelling geformuleerd om het bachelorrendement van herinschrijvers bij dezelfde instelling na de nominale studietijd plus één jaar substantieel te verhogen van 39% in 2011 tot 60% in 2015. De universiteit rapporteert een resultaat van 68% in 2015. Deze verbetering is bij alle opleidingen gerealiseerd. De commissie constateert dat het ambitieniveau ruimschoots is overtroffen.

De UT rapporteert over de maatregelen die zij heeft genomen met het oog op de verbetering van het studiesucces. De universiteit heeft het bacheloronderwijs integraal vernieuwd volgens het 'Twents Onderwijsmodel', waarbij in elke opleiding een nieuw didactisch model en verschillende beroepsprofielen worden ingevoerd. Sinds september 2013 starten de nieuwe generaties bachelorstudenten in de nieuw vormgegeven programma's die gekenmerkt worden door activerend onderwijs, samenwerken in multidisciplinaire teams, creatief denken en communicatieve vaardigheden. De invoering van het Twents Onderwijsmodel heeft veel bijgedragen aan het studiesucces.

De commissie acht daarnaast de volgende factoren van belang. De commissie stelt vast dat in de uitgangssituatie het bachelorrendement bij de UT met 39% binnen het wetenschappelijk onderwijs zeer laag was; de universiteit is erin geslaagd om in korte tijd een zeer forse verbetering van het studierendement te realiseren. Daarbij vindt de commissie het van belang dat de verbetering van het bachelorrendement is bewerkstelligd terwijl de uitval niet is opgelopen en de doelstelling ruimschoots is gehaald. De resultaten van de UT zijn vergelijkbaar met die van de andere technische universiteiten, met dien verstande dat het bachelorrendement van de Technische Universiteit Eindhoven en de UT aanmerkelijk hoger is dan dat van de Technische Universiteit Delft.

Conclusie

De commissie concludeert dat de ambities ten aanzien van de uitval, de switch en het bachelorrendement zijn gerealiseerd. De commissie beoordeelt de prestaties ten aanzien van het aspect studiesucces als positief.

3.3 Maatregelen met betrekking tot onderwijsintensiteit, docentkwaliteit en indirecte kosten

De UT had het voornemen te voldoen aan de norm van ten minste 12 contacturen per week in het eerste jaar. De universiteit rapporteert dat alle bacheloropleidingen sinds 2012 voldoen aan de afgesproken minimumeis van 12 contacturen per onderwijsweek. Meer dan de helft van de opleidingen zit boven de 20 klokuren. De commissie concludeert dat de ambitie is behaald.

De UT had zich ten doel gesteld het percentage docenten met een BKO te laten stijgen van 15% in 2011 naar 45% in 2015. De universiteit rapporteert dat het percentage docenten met een BKO in 2015 55% bedraagt. De commissie constateert dat de ambitie is behaald, ruim boven de afgesproken doelstelling.

De universiteit had de ambitie het percentage indirecte kosten van 21% bij de nulmeting terug te brengen tot 19% in 2015. De universiteit rapporteert een percentage indirecte kosten van 18% in 2015. Dit is gerealiseerd door taakstellingen voor reducties van het ondersteunend personeel bij human resources, financiën en internationalisering. De commissie stelt vast dat het doel ruim is gehaald.

Conclusie

De commissie concludeert dat de ambities ten aanzien van de maatregelen zijn gerealiseerd. De commissie beoordeelt de prestaties ten aanzien van het aspect maatregelen met betrekking tot onderwijsintensiteit, docentkwaliteit en indirecte kosten als positief.

3.4 Aanvullende overwegingen

In aanvulling op bovengenoemde overwegingen wil de commissie met name haar waardering uitspreken over het feit dat de doelen bij alle indicatoren met betrekking tot studiesucces ruimschoots zijn gehaald; daarnaast is bij de indicatoren bachelorrendement, excellentie en docentkwaliteit sprake van een substantiële verbetering ten opzichte van de uitgangssituatie.

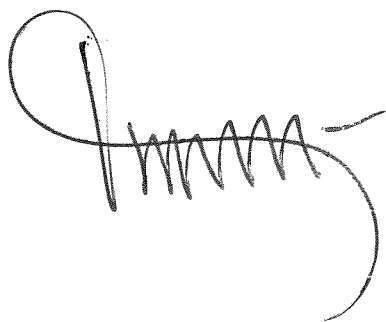
4. Advies aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

In verband met het vaststellen van de gevolgen, bedoeld in artikel 13, eerste lid, van het Besluit experiment prestatiebekostiging (Staatsblad 2012, 534) komt de commissie op grond van de beoordeling van de rapportage van de Universiteit Twente tot het volgende advies aan de minister van OCW.

De commissie beoordeelt de resultaten ten aanzien van:

1. het aspect kwaliteit en excellentie als positief,
2. het aspect studiesucces als positief, en
3. het aspect maatregelen als positief.

Namens de Reviewcommissie Hoger Onderwijs en Onderzoek,

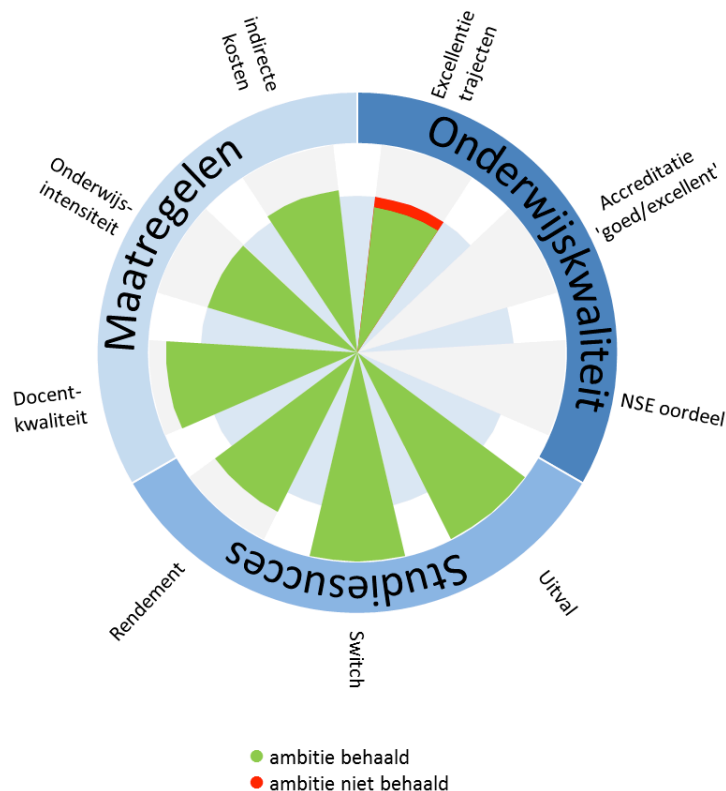
prof. dr. F.A. van Vught, voorzitter

Bijlage 1

Scores verplichte indicatoren onderwijskwaliteit en studiesucces

	nulmeting	Ambitie	realisatie 2015
Uitval	18	25	17,5
Switch	5	10	6,8
Bachelorrendement	39	60	68,1
Deelname aan excellentietrajecten	0,6	6,0	5,6
Docentkwaliteit	15	45	55
Onderwijsintensiteit	19	0	0
Indirecte kosten; generieke overhead (formatie)	21	19	18,2

Ratio realisatie 2015 en ambitie

In bovenstaande figuur wordt de realisatie op de verplichte indicatoren weergegeven in relatie tot de ambitie op die indicatoren. Als de realisatie de ambitie overstijgt is het segment groter dan de binnenste cirkel. Blijft de realisatie achter bij de ambitie dan kleurt het niet behaalde deel van de ambitie rood. Hoe groter het rode gedeelte hoe verder de realisatie relatief van de ambitie verwijderd is gebleven.